

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

23-24
OCTOBER
2025

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IV
GLOBAL VA
UZBEKISTON –
2030
DUNYO
IQTISODIYOT
STRATEGIYA
"O'ZBEKISTON –
2030"
FORUM

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS: "UZBEKISTAN-2030" STRATEGY

ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ:
СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН –2030»

FORUM

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TASHKENT
STATE
UNIVERSITY OF
ECONOMICS

2nd CONFERENCE
BANKING /
FINANCIAL
DIRECTION
THE PRIVATE

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

2030

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloyevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabirova Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zayniddinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY ANAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitara Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS	476
Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
Babadjanova Malika Ruzimova	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
Abdurashidova Nigora	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
Сагдуллаева Гулнора Ботыровна	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	502
Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich	
ZAIF BANDLIK DAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
Qurbonov Samandar Pulatovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ	514
Меҳрибан Самедова Тофик	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI	526
Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH	530
Ziyadullaev Z.	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOIYILLARI	537
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS	546
Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
Svetlana Yurievna Shatokhina	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI	560
Azimova Nilufar Nuriddinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURLARINING ROLI	567
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPIISH	572
Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
Aminov Shovkat O'ktam o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
Рахимбердиев Қ.Б.	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
Ш.Ф.Кобилжонова	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
Д.А.Юлдашева	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
Г.Т.Ахмедова	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
Saidov Farrux Faxriddinovich	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH	641
Akbarova Kamola Abdugabbor qizi	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
Botirova Xulkar Olimjonovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASSTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
Salixova G.J	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
Boboyorova Maftuna Xaqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqul o'g'li	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSİYALARINING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyeвна	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSİYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH	811
Zohidova Ruxsora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS	827
Farxod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	850
Azimova Moxinur Nozimovna	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI

Jumayev Olimjon Sadulloyevich

DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar
huquqlari tadqiqotlari markazi direktori

Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
2-bosqich magistratura talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada to'qimachilik sanoatida yashil marketingning o'rni va istiqbollari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida ilmiy manbalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda amaliy tajribalar o'rganilib, ekologik xomashyo, organik paxta yetishtirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, nol chiqindili ishlab chiqarish va ekologik sertifikatlash kabi yo'nalishlarning samaradorligi baholandi. Miqdoriy va sifat tahlillar natijalari shuni ko'rsatdiki, yashil marketing strategiyalari korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, iste'molchilar ishonchini mustahkamlash va barqaror rivojlanishga erishishda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston misolida ham ushbu strategiyalarni tatbiq etish bo'yicha ijobiy amaliyotlar kuzatilmoqda, biroq texnologik yangilanish, moliyaviy resurslar va normativ-huquqiy bazani kuchaytirish zaruriyati mavjud.

Kalit so'zlar: yashil marketing, barqaror rivojlanish, to'qimachilik sanoati, ekologik innovatsiya, organik paxta, qayta tiklanuvchi energiya.

Abstract: This article studies the role and prospects of green marketing in the textile industry. During the research, scientific sources, reports of international organizations, and practical experiences were studied and the effectiveness of these directions as ecological raw materials, organic cotton cultivation, renewable energy sources, zero-waste production and ecological certification was evaluated. The results of quantitative and qualitative analyses indicate that green marketing strategies are a crucial factor in increasing the competitiveness of enterprises, strengthening consumer trust and achieving sustainable development. In the case of Uzbekistan, positive practices in implementing these strategies are also observed, however, there remains a necessity for technological modernization, financial resources and strengthening of the regulatory-legal framework.

Key words: green marketing, sustainable development, textile industry, ecological innovation, organic cotton, renewable energy.

Аннотация: В данной статье анализируются роль и перспективы зелёного маркетинга в текстильной промышленности. В ходе исследования были изучены научные источники, отчёты международных организаций, а также практический опыт, и дана оценка эффективности таких направлений, как экологическое сырьё, выращивание органического хлопка, использование возобновляемых источников энергии, производство с нулевыми отходами и экологическая сертификация. Результаты количественного и качественного анализа показали, что стратегии зелёного маркетинга являются важным фактором повышения конкурентоспособности предприятий, укрепления доверия потребителей и достижения устойчивого развития. На примере Узбекистана также наблюдаются положительные практики внедрения данных стратегий, однако существует необходимость в технологическом обновлении, финансовых ресурсах и укреплении нормативно-правовой базы.

Ключевые слова: зелёный маркетинг, устойчивое развитие, текстильная промышленность, экологические инновации, органический хлопок, возобновляемая энергия.

KIRISH

2024-yilda global to‘qimachilik bozori hajmi 1,11 trillion AQSH dollariga baholanib, 2033-yilga kelib 1,61 trillion dollarga yetishi prognoz qilinmoqda. Bu ko‘rsatkich 2025–2033-yillar oralig‘ida o‘rtacha yillik 4,2% o‘shish sur‘atini (CAGR) ifodalaydi. To‘qimachilikka bo‘lgan talabning ortishi “fast fashion” tendensiyalari, urbanizatsiya jarayonlari va rivojlanayotgan mamlakatlarda aholining daromadlari o‘shishi bilan bog‘liqdir. Iste‘molchilarning afzalliklari zamonaviy, qulay va arzon kiyimlarga qaratilgani sababli chakana savdoda kiyim-kechak mahsulotlariga talab yanada kuchaymoqda. Shu bilan birga, yashil marketing (green marketing)ga ehtiyoj keskin ortib bormoqda. Bu mahsulotlarni ekologik foydali jihatlari asosida ishlab chiqish va targ‘ib qilishni, jumladan, qayta ishlangan xomashyolardan foydalanish, karbon izini kamaytirish va energiya samaradorligini ta‘minlash kabi tashabbuslarni o‘z ichiga oladi.

To‘qimachilik sanoati global miqyosda eng yirik tarmoqlardan biri bo‘lib, iqtisodiyotda muhim rol o‘ynaydi, biroq ishlab chiqarish jarayonlarida katta miqdorda chiqindi, zararli emissiya va kimyoviy moddalardan foydalanishi sababli ekologik muammolarni keltirib chiqarmoqda. Suv resurslarining ortiqcha sarfi, zaharli moddalar qo‘llanilishi va yuqori karbon izi tufayli soha barqarorlik jihatidan ko‘plab tanqidlarga uchramoqda. Bunga javoban, iste‘molchilarning ekologik masalalarga nisbatan xabardorligi ortib borayotgani va hukumatlar tomonidan tartibga soluvchi bosimlar kuchaygani oqibatida to‘qimachilik korxonalari yashil marketing strategiyalarini faol qo‘llashga o‘tmoqda.

Ushbu tadqiqotning maqsadi to‘qimachilik sanoatida yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan marketingning innovatsion konsepsiyalarini o‘rganish, ularning samaradorligini tahlil qilish hamda korxonalar faoliyatida amaliy qo‘llash yo‘llarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot vazifalari sifatida quyidagilar belgilandi: yashil iqtisodiyot va marketing innovatsiyalari tushunchasini nazariy tahlil qilish; marketingning innovatsion konsepsiyalarini to‘qimachilik sohasi bilan bog‘liq holda o‘rganish; O‘zbekistonda yashil marketing amaliyotlarining joriy holatini tahlil etish; ekologik sertifikatlash, ekologik mahsulotlar va raqamli texnologiyalar kabi innovatsion yondashuvlarning samaradorligini baholash; mavjud muammo va imkoniyatlarni aniqlash hamda istiqbolli marketing strategiyalari bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Yashil marketing konsepsiyasi dastlab Ottman (1993) tomonidan keng ilmiy muhokamaga kiritilgan bo‘lib, u ekologik xabardorlikning oshishi bilan korxonalarning marketing strategiyalarida barqarorlik elementlari muhim o‘rin egallashini ta‘kidlagan. Peattie (1999) yashil marketingni nafaqat ekologik jihatdan foydali mahsulotlar ishlab chiqarish, balki butun ta‘minot zanjiri va iste‘molchi xulq-atvorini qamrab oluvchi kompleks yondashuv sifatida tavsiflagan. Chen (2010) esa yashil brend imiji va iste‘molchilarning ekologik qadriyatlarini korxonalar raqobatbardoshligida strategik ahamiyat kasb etishini ko‘rsatib bergan. So‘nggi tadqiqotlarda (Kaur, Gangwar & Dash, 2022; Teslim, 2024) yashil marketing strategiyalari va innovatsiyalarining to‘qimachilik sohasida qo‘llanishi, xususan, ekologik sertifikatlash, qayta ishlash va raqamli transformatsiya orqali samaradorlikka erishish imkoniyatlari alohida ta‘kidlangan.

Tekstil sanoatida yashil marketing strategiyalari barqarorlik tamoyillarini ilgari surishda muhim vosita sifatida shakllanmoqda. U ekologik yoriqlash va sertifikatlash (masalan, GOTS¹, OEKO-TEX², bluesign³), hikoyalash

1 **GOTS (Global Organic Textile Standard)** – organik tolalardan tayyorlangan matolar uchun xalqaro standart bo‘lib, ekologik va ijtimoiy mas‘uliyat tamoyillariga asoslangan ishlab chiqarishni tasdiqlaydi.

2 **OEKO-TEX®** – tayyor kiyim va tekstil mahsulotlarida inson salomatligi uchun xavfli bo‘lgan kimyoviy moddalar yo‘qligini tekshiruvchi mustaqil sertifikatlash tizimi.

3 **bluesign®** – ishlab chiqarish jarayonida kimyoviy xavfsizlik, resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish tamoyillariga asoslangan sertifikatlash standarti.

va iste'molchini o'qitish (Patagonia, 2024), aylana iqtisod tashabbuslari (qayta ishlash va upcycling) hamda raqamli shaffoflik vositalarini (Everlane, 2023) o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuvlar nafaqat iste'molchilarning ishonchini mustahkamlaydi, balki kompaniyalarning bozordagi raqobatbardoshligini ham oshiradi (Ellen MacArthur Foundation, 2022). Shu bilan birga, yashil yuvish (greenwashing⁴) va yuqori xarajatlar kabi muammolar mavjud bo'lsada, innovatsiyalar, hamkorlik va iste'molchilarning ongli tanlovlari orqali barqaror to'qimachilik sanoatini rivojlantirish mumkin (UNEP, 2023).

Valor, Ronda va Abril (2025) ta'kidlaganidek, modada yashil marketing ko'proq iste'molchilarni ekologik masalalarga jalb qilish vositasi bo'lsa-da, u asosan sanoat manfaatlariga xizmat qiladi; mualliflar Norvegiyadagi 41 moda do'konining narrativlarini tahlil qilib, “sayyoraga g'amxo'rlik”, “yangi texnologik rivojlanish” va “kelajakka safar” kabi asosiy barqarorlik hikoyalarini aniqlashgan va xulosalarida moda sanoatidagi yashil marketing ko'pincha barqarorlikni soddalashtirib, uni marketing vositasiga aylantirilishi, biroq yangi qonunlar va iste'molchi talablar uni haqiqiy amaliy o'zgarishlarga majbur qilmoqdaligi haqida ta'kidlab o'tishgan.

O'zbekistonda ilmiy jamoada green marketing masalalari hali keng ko'lamda o'rganilmagan bo'lsa-da, ayrim izlanishlarda ushbu yo'nalishga yaqin yondashuvlar uchraydi. Masalan, Ostonaqulova (2023, green-eco.uz) marketing ta'limini nafaqat texnik bilimlar, balki ma'naviy qadriyatlar va kognitiv yondashuvlar bilan boyitish zarurligini ta'kidlaydi. Bu esa yashil marketing konsepsiyalari uchun muhim axloqiy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Shuningdek, Alimxodjayeva (2024, yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz) moda sanoatida marketing samaradorligini baholashda green marketing strategiyalarining brend qiymatini oshirishdagi ahamiyatini qayd etadi.

Umuman olganda, O'zbekistondagi tadqiqotlarda ekologik iz qoldirish, yashil texnologiyalar va sertifikatlash masalalari hali yetarli darajada o'rganilmagan bo'lsa-da, marketing samaradorligi, iste'molchi xulqi va ma'naviy qadriyatlar integratsiyasi kabi jihatlar asosiy e'tiborda qolmoqda. Bu esa kelgusida green marketingni yanada chuqurroq tadqiq etish uchun nazariy va axloqiy zamin yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda to'qimachilik sanoatida yashil marketingning o'rnini o'rganish uchun kompleks yondashuv qo'llanildi. Avvalo, ilmiy maqolalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va amaliy tadqiqotlar asosida nazariy va adabiyotlar sharhi amalga oshirildi.

Tadqiqotda miqdoriy metodlar uyg'unlashtirildi. Miqdoriy qismda ishlab chiqarish ko'rsatkichlari, eksport-import hajmlari, ekologik sertifikatlar mavjudligi va chiqindilarni qayta ishlash darajalari statistik ma'lumotlar asosida o'rganildi. So'ng yashil marketingning O'zbekiston to'qimachilik sohasida ham tutgan ahamiyati va olib borilgan amaliy ishlar ham tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadval. Yashil marketing strategiyalari⁵

Barqaror mahsulot dizayni: Atrof-muhitga minimal zarar yetkazadigan mahsulotlarni ishlab chiqish.

Ekologik qadoqlash: Biologik parchalanadigan yoki qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish.

Energiya tejankor jarayonlar: Yashil ishlab chiqarish amaliyotlarini joriy etish.

Shaffof kommunikatsiya: Ekologik jihatlarni halol tarzda targ'ib qilish.

Iste'molchini o'qitish: Yashil mahsulotlarning foydalari haqida mijozlarga ma'lumot berish.

Hamkorlik: Ekologik tashkilotlar bilan hamkorlik qilish.

Mazkur jadvalda yashil marketingni amalga oshirish yo'llari yoritilgan. Bunga ekologik toza mahsulot ishlab chiqish, qayta ishlanadigan qadoqlardan foydalanish, energiya tejankor jarayonlar, iste'molchilarni xabardor qilish, ochiq va halol kommunikatsiya hamda ekologik hamkorlik kiradi.

4 **Greenwashing** – kompaniya yoki brendning ekologik jihatdan barqaror emasligiga qaramay, o'z mahsulot yoki faoliyatini “yashil” va ekologik deb ko'rsatish uchun noto'g'ri marketing usullaridan foydalanishi.

5 Muallif tomonidan tayyorlangan jadval

2-jadval. Yashil marketing g'oyalari⁶

Ekologik qadoqlash: Biologik parchalanadigan, qayta ishlanadigan yoki qayta foydalaniladigan qadoqlashga o'tish, chiqindilarni kamaytirish va yashil iste'molchilarga yoqish.

Energiya tejamkor mahsulotlar: Kamroq energiya sarflaydigan mahsulotlarni ishlab chiqish va targ'ib qilish (masalan, LED chiroqlar yoki quyosh energiyasida ishlaydigan qurilmalar).

Barqaror xomashyo manbalari: FSC sertifikatlangan yog'och yoki organik paxtadan foydalanish.

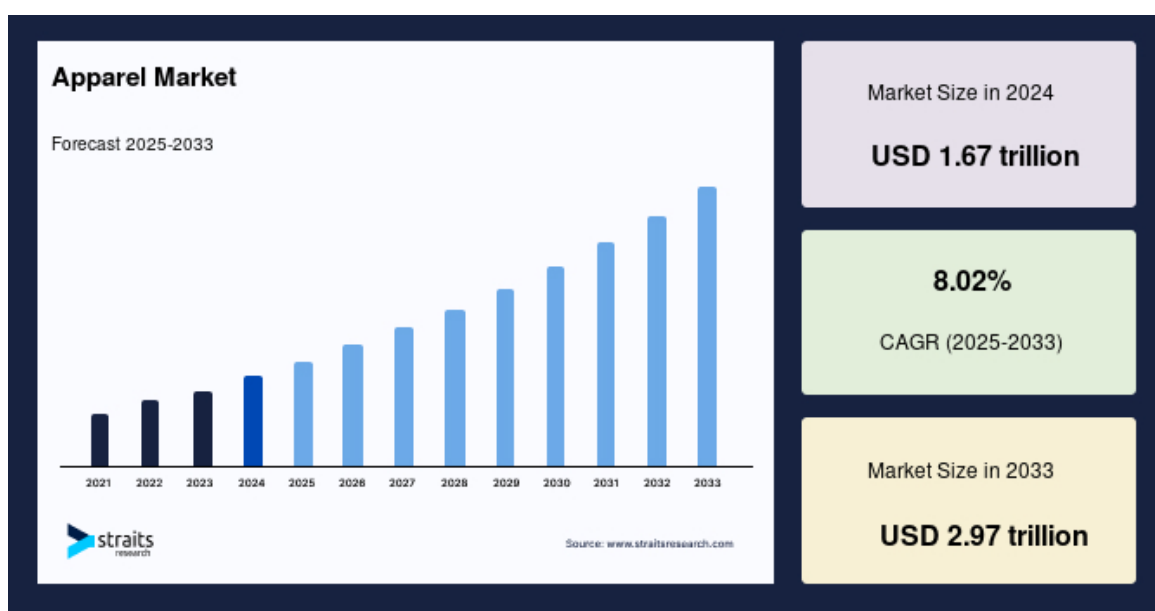
Yashil sertifikatlar: Energy Star, LEED yoki Fair Trade kabi sertifikatlarni olish orqali iste'molchilarning ishonchini oshirish.

Raqamli marketing: Qog'oz sarfini kamaytirish uchun ijtimoiy tarmoqlar, email va onlayn reklama kabi raqamli kanallardan foydalanish.

Jamoaviy tashabbuslar: Daraxt ekish aksiyalari yoki hududlarni tozalash kabi mahalliy ekologik tashabbuslarda ishtirok etish orqali ijobiy imij yaratish.

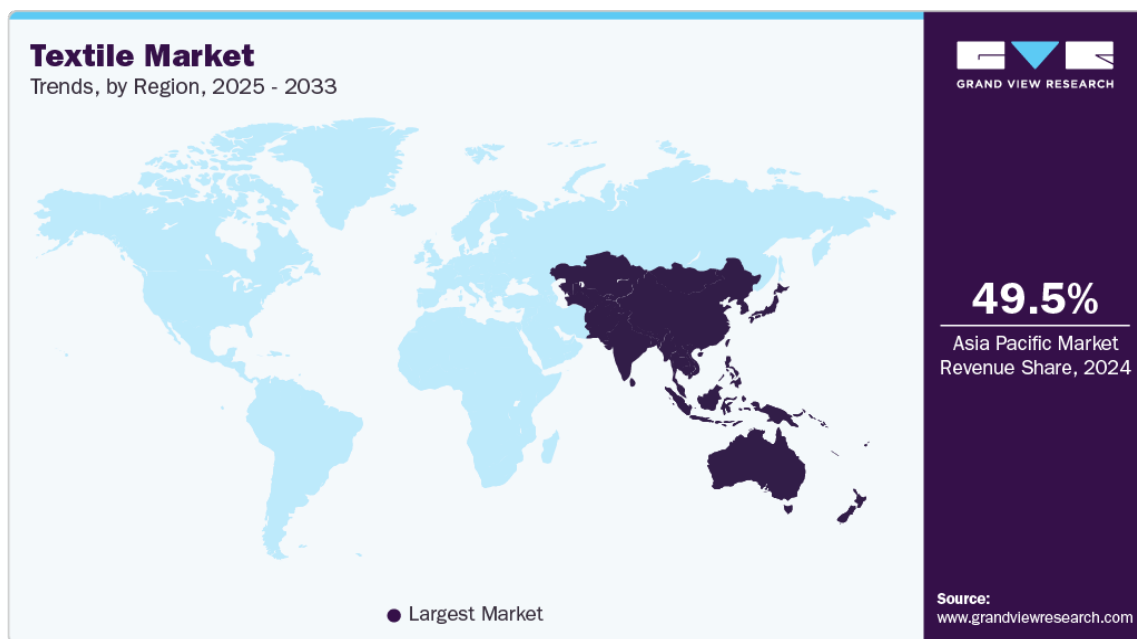
2-jadvalda yashil marketingni rivojlantirish bo'yicha amaliy g'oyalar jamlangan. Jumladan, energiya tejavchi mahsulotlar yaratish, barqaror xomashyolardan foydalanish, ekologik sertifikatlarga ega bo'lish, raqamli marketingni keng qo'llash va mahalliy ekologik tashabbuslarda faol ishtirok etish kabi tashabbuslar ilgari surilgan. Ushbu choralar nafaqat atrof-muhitga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, balki iste'molchilarda brendga nisbatan ishonchni mustahkamlash hamda kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Keyingi keltirilgan grafikda esa kiyim-kechak bozorining bozor ulushlari va kelajakdagi rivojlanish tendensiyalari tasvirlangan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda bozor hajmi 1,67 trillion AQSh dollariga baholangan bo'lib, prognozlarga ko'ra 2033-yilga kelib bu ko'rsatkich 2,97 trillion dollarga yetishi kutilmoqda. Yillik o'sish sur'ati (CAGR) 8,02% atrofida bo'lishi prognoz qilinmoqda. Grafikdan ko'rinib turibdiki, 2021–2023-yillarda o'sish nisbatan sekin bo'lgan, biroq 2024-yildan boshlab keskin o'sish tendensiyasi yuzaga kelgan va 2025-yildan boshlab har yili barqaror o'sish kuzatilmoqda. Shu tarzda, kiyim-kechak bozorining istiqboli barqaror va yuqori salohiyatli bo'lib, yashil marketing tashabbuslarini amaliyotga tatbiq etish uchun qulay sharoit yaratadi.

1-rasm. Kiyim-kechak bozori prognozi⁷

⁶ Muallif tomonidan tayyorlangan jadval

⁷ Straits Research. Apparel Market Forecast 2025–2033. (www.straitsresearch.com)

2-rasm. Eng yirik to‘qimachilik bozorlari⁸

Xitoy to‘qimachilik sanoati dunyodagi eng yirik ishlab chiqaruvchi va eksportchi hisoblanadi. Bu soha yirik ishlab chiqarish hajmi (economies of scale) va ilg‘or ishlab chiqarish tizimlari orqali katta afzalliklarga ega. Hukumatning “yashil ishlab chiqarish” siyosati tolalarni tanlash va qayta ishlash jarayoniga ham ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ichki bozor ham tez sur‘atlarda o‘smoqda, bunga moda ixlosmandi yoshlar va shaharsozlik jarayonlari turtki bo‘lmoqda. Ishchi kuchi xarajatlari oshib borayotganligi sababli avtomatlashtirish va sun‘iy intellekt asosidagi ishlab chiqarishga kuchli o‘tish kuzatilmoqda. Shuningdek, sintetik tolalar ishlab chiqarish va yuqori samarali to‘qimachilik mahsulotlariga katta investitsiyalar kiritilmoqda. Xitoy kompaniyalari global miqyosda ham faol bo‘lib, hamkorlik va xorijdagi korxonalarni sotib olish orqali kengaymoqda.

Yashil marketing g‘oyalari to‘qimachilik sohasida qo‘llanilishi

Yashil marketing to‘qimachilik sanoatida ekologik toza xomashyo, energiya va suvni tejash hamda xalqaro standartlarga amal qilish orqali barqaror ishlab chiqarishni ta‘minlaydi. Bu esa korxonalarga bozorda raqobat ustunligi va iste‘molchi ishonchini oshirish imkonini beradi. To‘qimachilik va kiyim-kechak ishlab chiqarish jarayoni ko‘plab bosqichlarni o‘z ichiga oladi: avvalo tolalarni ipga yigirish, so‘ng mato tayyorlash va nihoyat, yuvish, bo‘yash hamda pardozlash kabi qo‘shimcha qiymat beruvchi ishlovlarni qo‘llash orqali kiyimlarni tayyorlash.

To‘qimachilikning kimyoviy ishlov berish jarayonida qariyb uch ming xil kimyoviy moddalar va yordamchi vositalar qo‘llaniladi (4-jadval). Bu jarayonlar tozalash, oqartirish, merkserizatsiya, bo‘yash, chop etish va pardozlash bosqichlarini qamrab oladi. Jahondagi bo‘yoq va pigmentlarning 30 foizi shu jarayonlarda ishlatiladi (Niinimäki & Hassi, 2011b). Ushbu moddalar atrof-muhit uchun zararli bo‘lgani sababli ko‘plab mamlakatlarda taqiqlangan. Ularning o‘rniga suv, energiya va kimyo sarfini kamaytiruvchi dasturlar joriy qilinmoqda. Enzimlar va biotexnologiya kabi barqaror texnologiyalar zararli ta‘sirni kamaytirishi mumkin. Masalan, bakterial selluloza asosida to‘qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish yoki mikroorganizmlar orqali tabiiy pigmentlardan bo‘yoq tayyorlash imkoniyatlari mavjud (Gobalakrishnan et al., 2020; Senthilkannan et al., 2023). Shu tarzda ekologik toza materiallar va bo‘yoqlar ishlab chiqilmoqda.

To‘qimachilik sanoatining tabiat va atrof-muhitga zararini kamaytirish va yashil marketing konsepsiyalarini joriy etish uchun bir necha asosiy yo‘nalishlar muhim hisoblanadi:

Ekologik xomashyolardan foydalanish – Paxta, zig‘ir, kanop va jut kabi tabiiy tolalar biologik parchalanadigan, xavfsiz va ekologik toza hisoblanadi (Kumar & Choudhury, 2018). Shu bilan birga, bambuk, soya va banan asosidagi yangicha tola turlari barqaror alternativ sifatida rivojlanmoqda (Chin et al., 2020).

Organik paxta yetishtirish – Organik paxta pestitsid va kimyoviy o‘g‘itlarsiz, suvni tejash, tuproq unumdorligini saqlash va bioxilma-xillikni qo‘llab-quvvatlash orqali yetishtiriladi. Bu nafaqat ekologik foyda keltiradi, balki iste‘molchilar uchun gigiyenik va sifatli mahsulot beradi (Ellis et al., 2012; Goyal & Parashar, 2023).

8 Foydalanilgan manba <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/textile-market>

Qayta tiklanadigan energiya manbalari – Sanoatda ko‘proq quyosh energiyasi, biomassa va gaz kabi muqobil energiya manbalaridan foydalanish karbon izini kamaytiradi. Masalan, paxta chiqindilaridan bioenergiyaga o‘tish issiqxona gazlari chiqindilarini sezilarli darajada kamaytirishi mumkin (Zabaniotou & Andreou, 2010).

Ekologik toza kiyim ishlab chiqarish – Nol chiqindi (zero-waste) andozalar, energiya tejankor mashinalar va «Lean Manufacturing» usullari chiqindilarni kamaytirib, resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi (Rissanen & McQuillan, 2015; Habib et al., 2016).

Umumlashtirib aytganda yashil marketingni to‘qimachilik sanoatiga tatbiq etish ekologik xomashyo, organik ishlab chiqarish, qayta tiklanuvchi energiya va chiqindini kamaytiruvchi texnologiyalar orqali amalga oshiriladi. Bu nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki brend imijini mustahkamlash va ekologik ongli iste‘molchilarni jalb etishda muhim rol o‘ynaydi.

Yashil marketingning O‘zbekiston to‘qimachilik sohasida tutgan o‘rni

O‘zbekistonda to‘qimachilik sanoati yashil marketing yo‘nalishlarini joriy etish bo‘yicha anchagina ijobiy qadamlar tashlamoqda, sertifikatlar, barqaror paxta yetishtirish, eksportning tayyor mahsulotlarga o‘tishi, ijtimoiy jihatlarni hisobga olish.

Biroq, bu jarayon hali to‘la tugamagan. Yashil marketing konsepsiyasining keng qamrovda va chuqur tatbiqi uchun moliyaviy zaruriyatlar, texnologik yangilanish, bilim va malaka oshirish, normativ bazani kuchaytirish kabi elementlar yanada rivojlantirilishi kerak.

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda yashil marketing konsepsiyasi bosqichma-bosqich rivojlanmoqda. To‘qimachilik sanoati mamlakatning asosiy eksport yo‘nalishlaridan biri bo‘lgani uchun, uning barqaror rivojlanishi nafaqat iqtisodiy, balki ekologik va ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

GIZ va O‘zbekiston Tikuv-trikotaj sanoati uyushmasi hamkorligida amalga oshirilayotgan “Development of the Green Private Sector in Uzbekistan” loyihasi bunga yorqin misoldir. Loyiha doirasida resurs tejankor ishlab chiqarish jarayonlari joriy qilinib, CO₂ chiqindilarini 10% kamaytirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va yashil sanoatni rivojlantirish maqsad qilingan.

Bir qator tekstil korxonalari esa ESG⁹ tamoyillari asosida faoliyatini qayta ko‘rib chiqmoqda. Ular organik paxta yetishtirish, suvni tejovchi texnologiyalarni joriy etish, kimyoviy moddalar ishlatilishini kamaytirish orqali barqaror ishlab chiqarishga o‘tmoqda. Kompaniyalar xalqaro ESG forumlarida qatnashib, o‘z tajribasini oshirmoqda.

Texnologik yangiliklar ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Korxonalar energiya va suv tejankorligi, chiqindilarni kamaytirish, ekologik matolar ishlab chiqarish yo‘lida innovatsion texnologiyalarni joriy qilmoqda. Masalan, Indikim Group tabiiy pigmentlardan olingan ekologik bo‘yoqlar ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘ymoqda. Bu kimyoviy bo‘yoqlardan farqli ravishda atrof-muhitga do‘st hisoblanadi.

Paxta-to‘qimachilik klasterlari Better Cotton Initiative va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilib, barqaror paxta yetishtirish va mehnat sharoitlarini yaxshilashga e‘tibor qaratmoqda. Bu esa O‘zbekiston mahsulotlarining xalqaro bozorlarda raqobatbardoshligini oshirmoqda. Shuningdek, Eco-Organic Textile LLC kabi kompaniyalar organik paxta yetishtirish va texnologik modernizatsiya orqali ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqishga intilmoqda.

Yashil marketing ijtimoiy tashabbuslarni ham qamrab olmoqda. Masalan, “Green Imkoniyat” dasturi Farg‘ona vodiysida ayollar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlab, ularga yashil tadbirkorlik bo‘yicha treninglar va amaliy yordam ko‘rsatmoqda.

Umuman olganda, O‘zbekistonda to‘qimachilik sanoatida yashil marketing ko‘p qirrali rivojlanmoqda. Resurslarni tejash, chiqindilarni kamaytirish, ekologik xom-ashyo va texnologiyalardan foydalanish, xalqaro standartlarga qo‘shilish hamda ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish orqali korxonalar nafaqat ichki bozorda, balki xalqaro maydonda ham raqobatbardoshligini oshirmoqda. Bu esa mamlakatning ekologik barqarorligiga va global bozor oldidagi obro‘sig a ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

3-jadval. To‘qimachilik materiallarini qayta ishlashda qo‘llaniladigan xavfli moddalar

Kimyoviy guruh	Asosiy qo‘llanilish sohasi	Maqsadi	Zararli ta‘siri	Manbalar
AP/APEOs	Oldindan ishlov berish, yuvish va tugatish	Namlatish, yuvish, emulsiyalash	Endokrin buzuvchi, suv muhitiga toksik	(Schlenk va boshq., 2012; Newsted va boshq., 2023)
Xlorofenollar	Tugatish	Konservant, pestitsid	CMR (kanserojen, mutagen va reproduksiyaga toksik)	(Czaplicka va Miel‘yfska, 2007; Igbinosa va boshq., 2013)

9 ESG — kompaniya faoliyatini ekologik, ijtimoiy va boshqaruv mezonlari asosida baholovchi yondashuv.

Vodorod peroksid	Oldindan ishlov berish	Oqartirish	Teriga, nafas olish yo‘liga, og‘iz orqali ta’sir; ko‘z uchun xavf	(Ramirez va boshq., 2021)
Azo bo‘yoqlardan taqiqlangan aminlar	Bo‘yash va bosma	Dispers, to‘g‘ridan-to‘g‘ri, kislota, asosiy va reaktiv bo‘yoqlar	Siydik pufagi saratoni	(Golka va boshq., 2012)
Formaldegid	Tugatish	Qisqarishga chidamlilik	Kanserogenlik va teri sezuvchanligi	(Protano va boshq., 2022; Goossens va Aerts, 2022)
Glyoksal (etanedial)	Tugatish	Qisqarishga chidamlilik	Mutagenlik va teri sezuvchanligi	(Cottrez va boshq., 2020; Zheng va boshq., 2021)
Bo‘yoqlar – kanserogen	Bo‘yash va bosma	To‘g‘ridan-to‘g‘ri, asosiy, dispers bo‘yoqlar	Saraton	(Manzoor va Sharma, 2019)
Dispers bo‘yoqlar – sezuvchanlik	Bo‘yash va bosma	Dispers bo‘yoqlar	Teri sezuvchanligi / allergiya	(Malinauskiene va boshq., 2013)
Og‘ir metallar	Plastmassa qayta ishlash, bo‘yash, bosma / qoplama	Bo‘yoqlar va pigmentlar, ishqoriy moddalar	Reproduksiyaga zarar, kanserogen	(Mishra va boshq., 2010)
Nanobirikmalar	Tugatish	Texnik tugatish ishlari	Og‘iz va nafas olish orqali ta’sir	(Vysloužil va boshq., 2020; Praphawatvet va boshq., 2020)
Organotinlar	Tugatish	PVC, PU qoplamalar	Mutagen	(Hiromori va boshq., 2015)
Mato yumshatgich	Oldindan ishlov berish va tugatish	Yumshatish	Teri sezuvchanligi	(Akioka va boshq., 2022)
PAH (poliaromatik uglevodorodlar)	Bosma, issiqlik stabilizatori va boshqalar	Qora pigment, disperslovchi moddalar	CMR	(da Silva Junior va boshq., 2021)
PFCs	Tugatish	Changga, yog‘ va suvga chidamli	Juda barqaror, qalqonsimon bezga ta’sir	(Bloom va boshq., 2010) ¹⁰

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, yashil marketing to‘qimachilik sanoatida nafaqat ekologik muammolarni kamaytirish, balki korxonalarning bozor raqobatbardoshligini oshirish va brend imijini mustahkamlashda ham samarali vosita hisoblanadi. Global tajribalar (Patagonia, Everlane, H&M Conscious, Nike Move to Zero) ekologik mahsulotlar va barqarorlik tashabbuslari orqali mijozlarni jalb qilish imkonini yaratgan bo‘lsa, O‘zbekistonda ham organik paxta yetishtirish, energiya va suvni tejash, ekologik sertifikatlash jarayonlari bosqichma-bosqich rivojlanmoqda. Shu bilan birga, yashil marketingni kengroq tatbiq etish uchun quyidagi yo‘nalishlar muhim hisoblanadi: Korxonalarda ekologik innovatsiyalarni keng joriy etish va texnologik modernizatsiyani tezlashtirish; Ekologik sertifikatlash va xalqaro standartlarga muvofiqlikni ta’minlash; Iste’molchilar ongida ekologik madaniyatni shakllantirish uchun samarali kommunikatsiya strategiyalarini qo‘llash; Hukumat tomonidan qo‘llab-quvvatlovchi normativ-huquqiy bazani kuchaytirish va moliyaviy rag‘batlantirish mexanizmlarini kengaytirish.

Yashil marketing konsepsiyasini to‘qimachilik sanoatiga keng tatbiq etish O‘zbekistonning xalqaro bozorda raqobatbardoshligini oshirish, milliy iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash hamda ekologik xavfsizlikka hissa qo‘shishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Ellen MacArthur Foundation. (2022). Yangi to‘qimachilik iqtisodiyoti: Modaning kelajagini qayta loyihalash. Olingan manba: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/a-new-textiles-economy>
2. Everlane. (2023). Radikal shaffoflik. Olingan manba: <https://www.everlane.com/about>
3. Patagonia. (2024). Barqaror materiallar. Olingan manba: <https://www.patagonia.com/stories/sustainable-materials>

10 Foydalanilgan manba <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S219985312400074X>

4. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Atrof-muhit dasturi (UNEP). (2023). To'qimachilik sanoatining ekologik izini kamaytirish. Olingan manba: <https://www.unep.org/news-and-stories/story/tackling-textile-industrys-environmental-footprint>
5. Global Organic Textile Standard (GOTS). (n.d.). Standartlar. Olingan manba: <https://www.global-standard.org>
6. OEKO-TEX®. (n.d.). Bizning standartlarimiz. Olingan manba: <https://www.oeko-tex.com>
7. bluesign®. (n.d.). Barqaror to'qimachilik ishlab chiqarish. Olingan manba: <https://www.bluesign.com>
8. Chen, Y. S. (2010). Yashil brend kapitalining drayverlari: Yashil brend imiji, yashil qoniqish va yashil ishonch. Biznes etikasi jurnali, 93(2), 307–319. <https://doi.org/10.1007/s10551-009-0223-9>
9. Kaur, B., Gangwar, V. P., & Dash, G. (2022). Yashil marketing strategiyalari, ekologik munosabat va yashil xarid qilish niyati: Rivojlanayotgan iqtisodiyot sharoitida ko'p guruhli tahlil. Barqarorlik, 14(10), 6106. <https://doi.org/10.3390/su14106106>
10. Ottman, J. A. (1993). Yashil marketing: Yangi marketing davrining chaqiriqlari va imkoniyatlari. Lincolnwood, IL: NTC Business Books.
11. Peattie, K. (1999). Yashil marketing rejalashtirishida tashqi ko'rinish va mazmun. Strategik Marketing Jurnali, 7(2), 131–148. <https://doi.org/10.1080/096525499346486>
12. Teslim, B. (2024). To'qimachilik sektorida yashil marketing strategiyalari. Innovatsiya va Bilim Jurnali, 9(1), 100606. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100606>
13. Valor, C., Ronda, L., & Abril, C. (2025). Barqaror kommunikatsiya janri sifatida ma'naviy dramalar: Uning (dis) funksiyalari tahlili. Makromarketing jurnali, 45(3), 407–431.
14. Ostonaqulova, G. (2023). O'zbekistonda marketing ta'limini ma'naviy qadriyatlar va kognitiv yondashuvlar bilan qayta talqin qilish. Green-Eco.uz. <https://green-eco.uz>
15. Ostonaqulova, G. (2023). Zamonaviy marketing ta'limida akademik mukammallik va ma'naviy qadriyatlarni ulanilishi. Green-Eco.uz. <https://green-eco.uz>
16. Alimxodjayeva, N. (2024). Moda sanoatida marketing samaradorligini baholash uslubi. Yashil-Iqtisodiyot-Taraqqiyot. uz. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
17. StraitsResearch. (2025). Apparel Market Forecast 2025–2033 [Infografika]. 2025-yil 27-sentyabr <https://www.straitsresearch.com>
18. Chin, K., Chen, L., & Ong, S. (2020). Innovative natural fibers for sustainable textiles: Bamboo, soy, and banana fibers as alternatives. Journal of Cleaner Production, 258, 120635. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120635>
19. Ellis, J. L., Turner, J. D., & Fisher, K. M. (2012). Organic cotton: Environmental and health benefits of sustainable production. Sustainable Agriculture Reviews, 11, 215–230. https://doi.org/10.1007/978-94-007-5449-2_9
20. Goyal, P., & Parashar, A. (2023). Sustainability in cotton textiles: The role of organic farming and eco-friendly production methods. Textile Research Journal, 93(5), 657–670. <https://doi.org/10.1177/00405175221123547>
21. Habib, M., Tokar, T., & Waller, M. A. (2016). Lean manufacturing practices and environmental sustainability: An integrated approach in textile production. International Journal of Production Economics, 182, 431–441. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2016.09.018>
22. Kumar, D., & Choudhury, A. K. (2018). Natural fibers and their composites: Environmental advantages for sustainable textiles. Journal of Natural Fibers, 15(2), 174–188. <https://doi.org/10.1080/15440478.2017.1316425>
23. Rissanen, T., & McQuillan, H. (2015). Zero-waste fashion design: A sustainable approach to garment making. Fashion Practice, 7(1), 65–86. <https://doi.org/10.1080/17569370.2014.996917>
24. Zabaniotou, A., & Andreou, I. (2010). Development of alternative energy sources from cotton residues for sustainable agriculture. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 14(6), 1607–1612. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2010.01.015>

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

23-24
OCTOBER
2025

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY

23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН –2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS ФОРУМ UZBEKISTAN
STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI